չինուած է Բանակի զօրքի Պաշտպանի պատուին: Սրանք երեւի բանակի կենդրոնատեղերն են եղել, նրանց շուկաները: Այս բանակը պաշտպանել է Հայաստանը հիւսիսարեւմտեան կողմից անակնկալ թշնամիների յարձակումներից:

Փենեքի ջուրը Օլթի վտակին խառնուելուց յետոյ, ընդունում է աջից՝ Փալգաս, Կորան, Էյրի–Քիլիսէ[1] եւ Մարմաշ առ–ըը,

---

[1] Էյրի-Քիլիսէ. Իտալական Փիզայի նման, Պահլաւունիներն էլ իրը թէ թէք տաճար (քիլիսա) են ունեցել: Տաճարը կործանուած է, ու երակները չեն վերակազմուած. բայց ես կարծում եմ, որ այստեղ Էյրի չպէտք է թէք հասկանալ. այլ թէքուած եկեղեցի: Երբ Հայ ժողովուրդն ու հոգեւորականութիւնն ազատուեցան Պարթեւ-Պահլաւ եպիսկոպոսապետներից եւ կաթուղիկոսի ընտրութիւնը ժառանգականից՝ հասարակական ընտրութեան անցաւ, երբ ժողովուրդը Պահլաւների փոխարէն ամէն գաւից էլ ընտրեց կաթուղիկոս, պահլաւունիները գաղտնի հակաթոռ կազմեցին եւ իրենց հետեւորդներն էլ ունեցան: Նոյնիսկ երբ Անիում Խաչատուրը, ապա Պետրոս Գետադարձը կաթողիկոս էին եւ ամբողջ եկեղեցական իշխանութիւնն ու կալուածները նրանց ձեռքին էին, նոյն Բագրատունիների Անի մայրաքաղաքում նստում էր Պահլաւունի Սարգիս եպիսկոպոսը, որը իր տոհմականսեփական տաճարն ունէր, չէր ենթարկւում ընտրովի կաթողիկոսին, այլ գաղտագողի քարոզում էր, թէ նախասահմանութեամբ իրենց տոհմին էր շնորհուած կաթողիկոսական գահը: Վերին շնորհը միայն իրենք իրաւունք ունէին սփռելու հայ ազգի վրայ: Միայն պահլաւները մարդկութեան ստեղծագործութինից առաջ ստեղծուած եւ նախասահմանուած էին հովուել Հայ ժողովուրդը, "Հրաշափառ Աստուած եւ միշտ բարեխնամող, որ յառաջ գիտութեամբ ...„ շարականը միայն Պահլաւունիների համար է գրուած:

Պահլաւունիները Շիա Սէիդների նման պահան-